

Žďár se změnil v modrozelené město

Na prahu roku 2022 odpovídá na otázky Žďárských novin starosta města Martin Mrkos (Žďár-Živé město)

■ Lenka Kopčáková

Od 1. 12. 2021 začal platit zákon o podpoře zahrádkářské činnosti, který obcím ukládá podporu těchto občanských aktivit.

Podporí Žďár klasické zahrádkářské kolonie nebo - dnes moderní sdílené komunitní zahrady?

Zahrádkářství podporovat chceme. V roce 2022 proběhne průzkum mezi Žďáráky, zda mají zájem o komunitní zahrady, nebo raději preferují stávající model zahrádek v koloniích.

Analýza nebude přitom město nic stát, dlouhodobě totiž spolupracujeme s Univerzitou J. E. Purkyně v Ústí nad Labem. Tamní Institut pro ekonomickou a ekologickou politiku má grant na řešení komunitních zahrad a vytváří si svá mapování a průzkumy. Takže se zaměří i na Žďár.

Součástí analýzy bude i popularizační přednáška v knihovně o komunitních zahradách. Vedle univerzitních odborníků se zapojí i zástupci spolku KOKOZA, který má s komunitními zahradami velké zkušenosti.

Nastiňte rozdíl mezi klasickou zahrádkářskou kolonií a komunitní zahradou?

Zahrádkářská kolonie je jasně uživatelsky rozparcelovaná. Každý má to svoje políčko se svou lavičkou, většinou zavřená za plotem. V komunitní zahradě jsou sdílené prostory a převažuje prvek týmové spolupráce, kdy si sousedé vyměňují produkty a společně tu tráví čas...

O zahrádkářství se stále častěji zajímají mladé rodiny, které chtějí pro své děti pěstovat bio produkty.

Ano, zahrádkářství prochází renesancí. I když část lidí ze zdravotních či časových důvodů zahrádky již udržovat nechce, nově se generuje část populace, která o zahrádkářství zájem má.

Faktem také je, že část zahrádek v jihovýchodní části města zanikne budováním propojky Brněnská-Jamská. To je dané z rozhodnutí zastupitelstva cca 10 let zpět.

Vytipovanou lokalitu pro klasickou kolonii či komunitní zahradu je plocha na Novoměstské ulici. Kdysi tu bývalo větší hřiště, dnes je hluchým prostorem.

I zahrádkářskou kolonii na Stalingradě v budoucnu ohrožuje naplánovaný obchvat. Pokud by se někdy v 30. letech realizoval, i pro tyto zahrádkáře bychom hledali jiné lokality.

V březnu 2021 proběhlo v ČR sčítání lidu a domů. Má už radnice výsledky a jaké výstupy ze sčítání 2021 budou nosné pro rozvoj města?

Výsledky sčítání ještě nejsou, doufám, že by mohly být do poloviny roku 2022. Jednoznačně to bude demografická struktura obyvatel, která nám řekne jaké budou do budoucna nároky na sociální služby. To s ohledem na trend stárnutí populace.

Dále získáme přehled, jak kapacitně

STAROSTA Martin Mrkos trochu netradičně. Tipnete si jeho koníčka a co právě dělá? Pokud netušíte, odpověď najdete na straně 15. Foto: archiv M. M.

plánovat školky a školy a data napoví i strukturu obyvatelstva ze socioekonomického hlediska. Podle toho, jak bonitní lidé zde žijí, lze koncipovat např. bytové-sociální politiku města.

Jde o data získávaná jednou za deset let. Jsou ještě některá data ze sčítání 2011 pro Žďár směrodatná?

Za sebe říkám, že ne. Svět se vyvíjí rychle. V letech 2009-2010 byla ekonomická krize a pak dlouho následovala konjunktura. Ta data již skutečně nejsou použitelná.

Co vás na práci starosty baví, vlastně již vstupujete do čtvrtého roku?

Baví mě ta rozmanitost. Každý den je jiný a nejvíce naplňující je to, že pracuji pro místo, kde žiji. Moje práce může pozitivně ovlivnit život 20 tisíc lidí. To je obrovská seberealizace. Podle mě má starosta zajišťovat čtyři věci: spojovat lidi, řešit problémy, má přinášet vize, kam může město směřovat a má rozvíjet vnější vztahy. Tedy objíždět kraj, ministerstva, podnikatele a zajišťovat pro město projekty, peníze, zdroje, dotace.

Čerpáte osobně některé inspirace v zahraničí?

Hlavně čerpám z internetu a odborných časopisů. Kvůli projektu na budování modrozelené infrastruktury jsem byl před časem bez finanční účasti města na studijní cestě v Německu. Musím říci, že Němci jsou v tomto o hodně dál a myšlenkou modrozelených měst skutečně žijí. Pro mne velice zajímavá zkušenost.

Z jakých moderních způsobů práce města máte radost?

Určitě je to práce s veřejným prostorem. O tom jak vypadají ulice, jaká je architektura budov, jak jsme začali přistupovat k zeleni, moderní energetice a environmentálním věcem.

Jsem rád, že se podařilo založit technické služby s moderním vybavením a proklientským přístupem. Že se např. prvně vyhrnuje sníž z náměstí, a ne parkoviště u supermarketu, protože market platil více.

Těší mne moderní přístup k energetice města a získávání zajímavých

dotací prostředků na ni. Také komplexnější přístup ke správě budov. Přínosem je, že průmyslovou zónu se daří skutečně obohacovat o firmy, kde lze uplatnit kvalifikaci a vydělat si zajímavé peníze. Vrací se nám již i vysokoškoláci z Brna.

A naopak, jaké nezdary vás mrzí?

Je to složitost zdejší dopravní infrastruktury. Byť máme v plánu budovat dílčí propojky, nejvíce nás trápí hustá doprava na státních a krajských komunikacích. Žďáru by pomohla hustší infrastruktura, aby se doprava rozmělnila a zátěž nebyla taková. Úplně se zatím nedaří nalákat lidi více do veřejné dopravy. To je podle mě výzva do budoucna.

Z hlediska politického mě mrzí, že s některými kolegy napanují úplně korektní vztahy. Ač třeba přes rozdílné názory vždy máme přece všichni kopat za Žďár, a to se někdy neděje.

Žďár má velké procento seniorů, co podle vás nejvíce potřebují?

Obecně – město má být přívětivé pro všechny generace. Podle mne je naprosto zásadní dostupnost kvalitních služeb a pak vytváření podmínek pro sociální a důstojný život ve stáří.

Žďárští senioři mají MHD zdarma, v našich pečovatelských domech se o ně hezky staráme, mají tu polikliniku.

Ale je potřeba na ně myslet i v humanitní, lidské rovině, tzn. aby měli sociální kontakt. Ve stáří člověka nejvíce tíží samota a sociální vyloučenost.

Jaké myslíte, že má Žďár přednosti?

Vážme si toho, že Žďár nad Sázavou je zelené město. To je naše devíza. Svět se mění a na klimatickou krizi je třeba se připravit zadržováním vody, sázením stromů a vytvářením budov, kde se bude žít i v horkých měsících dobře.

Náš environmentální přístup se musí všemi projekty táhnout jako červená nit. S ohledem na vývoj podnebí bude třeba v tomto směru do kvality života investovat nemalé peníze.

Jak bude vypadat modrozelený Žďár blízké budoucnosti?

Chceme více rozšířit vodní plochy zcela novými rybníky či revitalizací těch stávajících, dále novými tůněmi či průlehovými plochami, retenčními přírodními nádržemi. Již máme zpracovanou studii na příští roky. Místa získají přírodní charakter s potenciálem pro odpočinek a relaxaci. Budou osázena rostlinami a dřevinami typickými pro Žďársko.

Kde si máme nové vodní hladiny představit?

V roce 2022 proběhne přímo ve městě revitalizace rybníka Velký Posměch na Jamské ul., takže z něho bude regulární velký rybník.

V záměru máme vytvoření tůní na Purkyňově ul. a u Klafaru, na Dvorské ulici, pod Stalingradem vzniknou mokřady a tůně, vodní herní prvky v parku u Ivana a na Farčatech dešťové záhony. Dále plánujeme odbahnění a zvěštění Horního rybníka a retenční nádrže v průmyslové zóně.

V extravilánu Žďáru vznikne nový rybník na výjezdu ke Stržanovu, zhruba naproti benzínce. Mokřady a retenční biodiverzitní tůně plánujeme směrem k Vysokému, Radonínu, u Stržanova a za Pilákem na Táborkách.

Před časem začaly obnovy starých polních cest. Sdružení Krajina vede záložní školku původních ovocných druhů. Spolupracujete?

Účelem obnovy je prostup krajiny a biodiverzita. Vycházíme ze starých katastrálních map, byť jsou původní polní cesty dnes mnohdy rozorané. Obnovené cesty osadíme alejemi stromů.

Spolupracujeme s CHKO Žďárské vrchy. Myslím, že velice povedená je polní cesta na Větlu a další obnovená polní cesta by mohla vést opět na Vysoké.

Přímo se Sdružením Krajina a CHKO Žďárské vrchy máme uzavřené memorandum o spolupráci. Vzájemně se k projektům zveme a podporujeme se. Odolné ovocné stromy na Vysočinu patří, původní krajové odrůdy by mohly náš záměr obohatit.

Žďár si zakládá na květinových loukách, prozradte další směry?

V roce 2022 po městě rozmístíme ptačí budky. Ornitologové z CHKO již zpracovávají doporučení, jaké budky, na kterých stromech a v jakých částech města budou pro zahánění různých druhů opeřenců vhodné.

Chtěl bych to pojमत komunitně, aby např. děda s vnukem přišli, budku si stloukli a pak se společně chodili dívat k určenému stromu, zda je zaháněná.

Jak známo, ze světa mizí včely a hmyz. Za sto let by na Zemi nemusely být vůbec a nastal by environmentální kolaps. Vše záleží na nás lidech.

To je mj. i důvodem k výměně veřejného osvětlení s barvou záření ohleduplnou právě k hmyzu. Na zelenou střechu bývalého městského úřadu v horní části náměstí plánujeme umístit včelí úly. Veřejný prostor před současným úřadem v Žižkově ulici zkulturníme a umístíme hmyzí domky a možná i čmeláky.